

Nieuwsbrief PFR Updates - Nummer 20, 2015

Nummer 20, 2015

Redactie: W.M. Schrama, L. Hu, M. Jonker, M. van der Leeden en J. Tigchelaar.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:1199](#) 01-05-2015

Hof

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2015:3252](#) 16-04-2015

Rechtbank

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2015:3241](#) 07-05-2015

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2015:2799](#) 24-04-2015

[Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2015:1820](#) 04-03-2015

RECHTSPRAAK

Verzoek om ondertoezichtstelling door Raad voor de Kinderbescherming wijst de rechtbank af omdat ouders alle vorm van hulpverlening accepteren. Het verzoek van de raad tot gesloten jeugdhulp wordt eveneens afgewezen. Bij afzonderlijke beschikking is het verzoek van de concerndirecteur maatschappelijke ontwikkeling van de gemeente Rotterdam namens het college van B en W om machtiging gesloten jeugdhulp toegewezen. Blijkens het Besluit mandaat, volmacht en machtiging Rotterdam 2012 en het Besluit ondermandaat, ondervolmacht en ondermachtiging is de concerndirecteur bevoegd dit verzoek namens het college te doen (artikel 10:3 jo. 10:13 Awb). Artikel 6.1.8 Jeugdwet noch enig ander voorschrift staat aan het verlenen van machtiging tot het doen van een dergelijk verzoek in de weg. De verleningsbeslissing ex artikel 6.1.9 lid 1 Jeugdwet is eveneens door de concerndirecteur genomen. De aard van deze bevoegdheid sluit naar het oordeel van de rechtbank niet uit dat deze bevoegdheid door het college wordt gemandateerd. De mandatering op zichzelf is rechtsgeldig.

In zaak ECLI:NL:RBROT:2015:3241 verzoekt de Raad voor de Kinderbescherming (hierna: de raad) om de minderjarige onder toezicht te stellen van een gezinsvoogdijinstelling, alsmede om verlening van een machtiging voor gesloten jeugdzorg. In een andere procedure verzoekt de concerndirecteur maatschappelijke ontwikkelingen, namens het college van B&W Rotterdam, eveneens om verlening van een machtiging voor gesloten jeugdhulp ten behoeve van de minderjarige, zulks met instemming van de ouders.

De kinderrechter overweegt in de eerste plaats dat niet voldaan is aan de grond voor ondertoezichtstelling, zoals bedoeld in artikel 1:255 lid 1 BW. Gebleken is immers dat de ouders meewerken aan iedere vorm van hulpverlening die geboden wordt. Het verzoek tot

ondertoezichtstelling van de minderjarige wijst de kinderrechter daarom af.

De door de raad verzochte machtiging voor gesloten plaatsing van de minderjarige wijst de kinderrechter eveneens af. Bij separate beschikking is het verzoek van het college van B&W Rotterdam, tot plaatsing van de minderjarige in een accommodatie voor gesloten jeugdzorg toegewezen. Het verzoek van de raad is derhalve overbodig.

In zaak ECLI:NL:RBROT:2015:3242 verzoekt de concerndirecteur maatschappelijke ontwikkelingen, namens het college van B&W, machtiging tot gesloten jeugdzorg. De vraag die voorligt, is of het college van B&W een machtiging kan verlenen aan de concerndirecteur om namens het college een dergelijk verzoek te doen. De rechtbank beantwoordt die vraag bevestigend. Een bestuursorgaan kan machtiging verlenen tot het verrichten van handelingen, niet zijnde een besluit of een privaatrechtelijke rechtshandeling, tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald, of de aard van de bevoegdheid zich tegen het verlenen van een machtiging verzet (artikel 10:3 lid 1 jo. 10:13 Awb). Niet gebleken is dat artikel 6.1.8 Jeugdwet, noch enige andere wettelijke bepaling zich tegen het verlenen van een dergelijke machtiging verzet. De rechtbank verwijst in dit kader naar het Besluit mandaat, volmacht en machtiging Rotterdam 2012 c.q. het Besluit ondermandaat, ondervolmacht en ondermachtiging van de algemeen directeur 2012. De rechtbank ziet evenmin aanknopingspunten om te oordelen dat de aard van de bevoegdheid van het college van B&W zich tegen het verlenen van de ondermachtiging verzet.

Het college van B&W neemt een besluit ten aanzien van de noodzaak van gesloten jeugdhulp voor een minderjarige, zo schrijft artikel 6.1.9 lid 1 Jeugdwet voor (vergelijk ook artikel 2.3 lid 1 Jeugdwet). Hoewel de verleningsbeslissing door de concerndirecteur is genomen, oordeelt de rechtbank dat het college van B&W een dergelijk mandaat kan verlenen, tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald, of de aard van de bevoegdheid zich tegen mandaatverlening verzet (artikel 10:3 lid 1 Awb). De rechtbank oordeelt, onder verwijzing naar het Besluit mandaat, volmacht en machtiging Rotterdam 2012 c.q. het Besluit ondermandaat, ondervolmacht en ondermachtiging van de algemeen directeur 2012, dat ook ten aanzien van de verleningsbeslissing geen beletsel aanwezig wordt geacht voor het verleende ondermandaat aan de concerndirecteur.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 07-05-2015

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2015:3241

Zaaknummer: C/10/472881 / JE RK 15-847

Wetsartikelen: 6.1.8 Jeugdwet, 6.1.9 Jeugdwet, 10:3 Awb en 10:13 Awb

RECHTSPRAAK

Proceskostenveroordeling verzoek wijziging hoofdverblijfplaats in verband met laakbaar handelen vrouw.

Kostenveroordeling. De moeder verzoekt wijziging van de verblijfplaats van de dochter. De dochter woont bij de vader en heeft een gebruikelijke omgangsregeling met de moeder. De rechtbank wijzigt de verblijfplaats niet, omdat niet van een noodzaak is gebleken om dat in het belang van het kind te doen. De rechtbank veroordeelt de vrouw in de kosten die de man in het kader van de procedure heeft moeten maken. Binnen een maand nadat partijen gezamenlijk met de minderjarige scholen hadden bezocht, heeft de vrouw het verzoekschrift tot wijziging van de verblijfplaats ingediend zonder dat zij op enige wijze contact met de man heeft gezocht om een mogelijke wijziging bespreekbaar te maken, terwijl dat wel op haar weg had gelegen, nu partijen gezamenlijk met het gezag over de minderjarige zijn belast.

De minderjarige is geboren uit de inmiddels beëindigde affectieve relatie van de vader en de moeder. De ouders zijn beiden belast met het ouderlijk gezag over de minderjarige. De hoofdverblijfplaats van de minderjarige is bij beschikking van 22 juli 2013 bij de vader bepaald. De moeder verzoekt thans de hoofdverblijfplaats van de minderjarige te wijzigen. Met dit verzoek stelt de moeder gehoor te geven aan de wens van de minderjarige. De minderjarige zou hebben verklaard dat zij graag haar hoofdverblijf bij de moeder wil hebben.

Naar het oordeel van de rechtbank is evident dat de minderjarige verstrikt zit in haar loyaliteitsgevoelens ten opzichte van beide ouders. Het is derhalve van belang dat snel duidelijkheid en rust ontstaat in het leven van de minderjarige. Dat de minderjarige al een geruime tijd de wens heeft om bij de moeder te wonen, is naar het oordeel van de rechtbank niet komen vast te staan. De door de moeder geuite zorgen over de thuissituatie bij de vader, heeft de moeder niet onderbouwd. Evenmin is op andere wijze komen vast te staan dat de thuissituatie bij de vader zorgelijk is. Naar het oordeel van de rechtbank is niet gebleken dat een wijziging van de hoofdverblijfplaats van de minderjarige, gelet op haar belangen, noodzakelijk is. De rechtbank wijst het verzoek van de moeder derhalve af.

De rechtbank ziet bovendien aanleiding om de moeder te veroordelen in de kosten die de vader in het kader van de procedure heeft moeten maken. De moeder en de vader hebben

tezamen diverse scholen bezocht ten behoeve van de minderjarige. Een maand later diende de moeder het onderhavige verzoekschrift in, zonder enig voorafgaand overleg met de vader over een mogelijke wijziging van de hoofdverblijfplaats van de minderjarige. De rechtbank is van oordeel dat het op de weg van de moeder had gelegen om de mogelijkheden ten aanzien van een mogelijke wijziging van de hoofdverblijfplaats eerst met de vader te bespreken. Partijen zijn immers gezamenlijk belast met het ouderlijk gezag over de minderjarige. De rechtbank acht de handelwijze van de moeder laakbaar en veroordeelt haar daarom in de proceskosten van deze procedure.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 24-04-2015

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2015:2799

Zaaknummer: C-16-387852 - FL RK 15-446

RECHTSPRAAK

Huwelijksvermogensrecht. Partijen zijn in 2008 gescheiden. De zaak is wat de vermogensrechtelijke afwikkeling betreft aangehouden. Man verzoekt in 2013 bij wijze van nevenvoorziening de vrouw te veroordelen tot betaling van een geldbedrag van meer dan een ton. Op de vrouw is intussen de schuldsaneringsregeling van toepassing geworden. Gelet daarop heeft de rechtbank de bewindvoerder in de gelegenheid gesteld de procedure over te nemen. De bewindvoerder heeft daarop niet gereageerd. De rechtbank veroordeelt de vrouw om de man het gevraagde bedrag te betalen. De vrouw gaat in hoger beroep. Het hof oordeelt dat de vrouw zelf in hoger beroep kon komen. Voorts oordeelt het hof dat, nu het gaat om een rechtsvordering tot voldoening van een verbintenis uit de boedel (een geldsom), de rechtbank had moeten vaststellen dat het geding was geschorst. De rechtbank heeft in strijd met artikel 29 jo. 313 Fw een eindbeschikking gegeven. Het hof schorst het geding alsnog vanaf datum schuldsanering en verstaat dat alle proceshandelingen vanaf die datum van rechtswege nietig en van onwaarde zijn.

Bij akte van 14 maart 2013 heeft de man in de echtscheidingsprocedure in eerste aanleg zijn verzoek tot het treffen van een nevenvoorziening met betrekking tot de vermogensrechtelijke afwikkeling na echtscheiding gewijzigd, in die zin dat hij verzoekt om de vrouw te veroordelen tot betaling aan hem van een bedrag van in totaal € 117.800,09. Nadat de man had meegedeeld dat op de vrouw de wettelijke schuldsaneringsregeling van toepassing was verklaard, heeft de rechtbank de zaak aangehouden om de bewindvoerder de gelegenheid te geven zich uit te laten over de vraag of zij de procedure overneemt. De bewindvoerder heeft daarop niet gereageerd. Vervolgens heeft de rechtbank de antwoordakte van de vrouw van 31 december 2014 als tardief ter zijde gesteld en het verzoek van de man om de vrouw te veroordelen tot betaling aan hem van het gevraagde bedrag toegewezen.

De vrouw is tegen deze beschikking van de rechtbank in hoger beroep gekomen. Het hof overweegt dat op grond van artikel 313 Fw de artikelen 25 tot en met 31 Fw overeenkomstig van toepassing zijn op de wettelijke schuldsaneringsregeling. In artikel 28 Fw wordt geregeld op welke wijze gehandeld dient te worden wanneer rechtsvorderingen als bedoeld in artikel 25 Fw aanhangig zijn die tegen de schuldenaar zijn ingesteld. De rechtbank heeft deze weg gevolgd. Het hof is evenwel van oordeel dat het verzoek van de man een rechtsvordering behelst die voldoening van een verbintenis uit de boedel ten doel heeft in de zin van artikel 26 Fw, omdat het bedoelde verzoek uitsluitend ziet op een veroordeling van de vrouw tot betaling van een geldsom. Op grond van het bepaalde in artikel 29 jo. 313 Fw wordt een geding dat aanhangig is tegen een schuldenaar, wat betreft vorderingen als bedoeld in artikel 26 Fw, van rechtswege geschorst op het moment dat op de schuldenaar de wettelijke schuldsaneringsregeling van toepassing wordt verklaard. De rechtbank heeft echter niet geconstateerd dat het geding in ieder geval wat betreft de door de man genoemde vordering overeenkomstig het bepaalde in artikel 29 jo. 313 Fw was geschorst. De rechtbank heeft daarom in strijd met het bepaalde in die artikelen de bestreden eindbeschikking gegeven.

Ter zake de vraag of de vrouw in het door haar ingestelde hoger beroep kan worden ontvangen, neemt het hof in aanmerking dat de artikelen 25 tot en met 31 jo. 313 Fw geen regeling bevatten ter zake de vraag wie van de zijde van de vrouw, als schuldenaar/saniet, in hoger beroep kan komen tegen de beschikking die is gegeven in de tussen de man en de vrouw gevoerde procedure en waaraan een procesverloop als voormeld is voorafgegaan. Het hof ziet daarom aanleiding om aansluiting te zoeken bij de algemeen voor verzoekschriften geldende regel van artikel 358 lid 2 Rv. Daarin is bepaald dat tegen een gegeven eindbeschikking hoger beroep kan worden ingesteld door de oorspronkelijke verzoeker en de in die procedure verschenen belanghebbenden en dus in casu ook door de vrouw. Het hof acht de vrouw daarom ontvankelijk in het hoger beroep, daargelaten de vraag of de bewindvoerder ook in hoger beroep zou kunnen komen van de bestreden beschikking.

Aangezien artikel 29 Fw van openbare orde is, zijn alle proceshandelingen die sinds de schuldsanering hebben plaatsgehad met betrekking tot de genoemde vordering van de man van rechtswege nietig en van onwaarde. De bestreden beschikking is evenwel niet van rechtswege nietig. Gelet op het gesloten stelsel van rechtsmiddelen kan de nietigheid van de beschikking slechts geldend worden gemaakt door aanwending van een rechtsmiddel.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 16-04-2015

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2015:3252

Zaaknummer: 200.148.489-01

RECHTSPRAAK

Beëindiging gezamenlijk gezag. Toewijzing gezamenlijk gezag aan ouder en stiefouder (artikel 1:253t BW). Geslachtsnaamswijziging minderjarige. Gezamenlijk gezag wordt beëindigd omdat tussen de man en de minderjarige sinds 2009 geen contact meer is en de man sinds 2011 onbereikbaar is voor zowel de moeder als voor anderen, zoals zijn ouders. Sinds 2011 heeft hij geen vaste woon- en verblijfplaats hier te lande. De rechtbank wijzigt gezamenlijk gezag in eenhoofdig gezag door de moeder. De moeder is in 2006 hertrouwd. De rechtbank wijst het verzoek tot gezamenlijk gezag van de ouder en haar partner toe, ook al is niet voldaan aan de eis van artikel 1:253t lid 2 onder b BW dat de verzoekende ouder gedurende een aaneengesloten periode van ten minste drie jaren alleen met het gezag belast is geweest. De moeder heeft wel gedurende ten minste drie jaren alleen het gezag uitgeoefend, nu sinds 2011 de verblijfplaats van de man onbekend is (artikel 1:253q jo. 253r BW). De gezinssituatie is duurzaam en stabiel. De minderjarige weet wie haar biologische vader is. Het is in het belang van het kind om af te wijken van de eis van drie jaren alleen het gezag hebben.

De rechtbank is van oordeel dat de vader niet langer meer belast dient te zijn met het gezag over de minderjarige. De vader is enkele jaren na de echtscheiding uit het leven van de minderjarige verdwenen, is voor zowel de minderjarige als de moeder niet bereikbaar en geeft op geen enkele wijze uitvoering aan zijn rol als gezaghebbende ouder. Het verzoek van de moeder tot wijziging van het gezamenlijk gezag in eenhoofdig gezag wordt daarom toegewezen.

Op grond van artikel 1:253t BW kan de rechtbank op gezamenlijk verzoek van de met het gezag belaste ouder en een ander dan de ouder die in een nauwe persoonlijke betrekking tot het

kind staat, hen gezamenlijk met het gezag over het kind belasten. In het geval het kind tevens in familierechtelijke betrekking staat tot een andere ouder, wordt het verzoek slechts toegewezen, indien: a. de ouder en de ander op de dag van het verzoek gedurende ten minste een aaneengesloten periode van een jaar onmiddellijk voorafgaande aan het verzoek gezamenlijk de zorg voor het kind hebben gehad en b. de ouder die het verzoek doet op de dag van het verzoek gedurende ten minste een aangesloten periode van drie jaren alleen met het gezag belast is geweest.

De rechtbank is van oordeel dat voldoende is komen vast te staan dat tussen de stiefvader en de minderjarige een nauwe persoonlijke betrekking bestaat. Ook is voldaan aan de eis dat de moeder, na het in kracht van gewijsde gaan van deze beschikking, belast is met het eenhoofdig gezag over de minderjarige. Voorst is voldaan aan de voorwaarde dat de moeder en de stiefvader de minderjarige ten minste een jaar onmiddellijk voorafgaand aan het verzoek gezamenlijk hebben verzorgd. De rechtbank stelt echter vast dat niet voldaan is aan de voorwaarde zoals gesteld onder artikel 1:253t lid 2 onder b BW, inhoudende dat ten minste drie jaren sprake is van eenhoofdig ouderlijk gezag. Dit vereiste is in de wet opgenomen om lichtvaardig gebruik van artikel 1:253t BW tegen te gaan. De strekking van de bepaling is de bestendigheid van de gezagsuitoefening door de ouder die het verzoek doet tot uitdrukking te brengen. De rechtbank is van oordeel dat er in dit specifieke geval aanleiding bestaat om in het belang van de minderjarige van dit vereiste af te wijken, hetgeen niet indruist tegen de ratio van de bepaling. De vader is sinds 2009 niet betrokken geweest bij de verzorging en opvoeding van de minderjarige en hij heeft op geen enkele wijze invulling gegeven aan het gezag. Hij heeft blijkens de basisregistratie persoonsgegevens sinds 22 februari 2011 geen vaste woon- of verblijfplaats hier te lande of elders. Gelet op het bepaalde in artikel 1:253r lid 1 onder b BW in samenhang met artikel 1:253q BW, heeft de wetgever reeds bepaald dat in een dergelijke situatie de andere gezaghebbende ouder alleen het gezag uitoefent. De moeder oefent dan ook reeds meer dan vier jaren alleen het gezag uit. De gezinssituatie en -samenstelling van de moeder en stiefvader zijn al vele jaren duurzaam en stabiel. De minderjarige heeft tijdens het gesprek met de rechter aangegeven dat zij goed weet wie haar biologische vader is en dat zij al jaren geen contact meer met hem heeft. Zij beschouwt stiefvader als haar verzorger en opvoeder. Het verzoek om stiefvader mede te belasten met het gezag over de minderjarige wordt toegewezen met terzijdestelling van de in de wet genoemde termijn van drie jaren.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 04-03-2015

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2015:1820

Zaaknummer: C-14-151393 - FA RK 14-64

RECHTSPRAAK

Zaaksvervanging: het huidige artikel 1:95 BW bevat een zaaksvervangingsregel. Vóór 1 januari 2012 was deze regel voor de beperkte gemeenschappen van winst en verlies en van vruchten en inkomsten opgenomen in artikel 1:124 lid 2. Algemeen werd aangenomen dat deze regel destijds ook analoog van toepassing was op de wettelijke gemeenschap van goederen. Er bestond daarom geen noodzaak om een regel van overgangsrecht op te stellen.

Partijen zijn in 1989 in algehele gemeenschap van goederen met elkaar gehuwd. In 2008 is het huwelijk door echtscheiding ontbonden. Uit een schuldbekentenis d.d. 16 april 1993 blijkt dat de man bij zijn ouders een bedrag van f 52.000 heeft geleend voor de financiering van de aankoop van een (aan zijn ouders toebehorend) perceel. Uit de schuldbekentenis blijkt dat zijn ouders hem van voormeld bedrag f 34.996 hebben kwijtgescholden onder uitsluitingsclausule. Uit een akte van levering van 16 april 1993 blijkt dat de ouders van de man het perceel aan de man hebben verkocht en geleverd voor een koopsom van f 52.000 en dat zij de koopsom hebben ontvangen door storting bij de notaris. Partijen zijn nadien een hypothecaire geldlening aangegaan en hebben met het geld een op het door de man aangekochte perceel aanwezige opstal verbouwd tot woonhuis (hierna: de echtelijke woning). De echtelijke woning is door natrekking eigendom van de man geworden.

In dit geding hebben beide partijen verdeling van de gemeenschap verzocht. De vrouw heeft zich daarbij op het standpunt gesteld dat de echtelijke woning tot de gemeenschap behoort en dat de man een deel van de waarde toekomt ter grootte van de door zijn ouders geschonken aankoopsom voor het perceel. De man is van mening dat de woning niet tot de gemeenschap behoort, maar zijn privé-eigendom is, en dat ter zake geen verrekening hoeft plaats te vinden. Hij heeft daartoe aangevoerd dat hij het perceel met van zijn ouders verkregen privé-geld heeft gekocht, zodat dit via zaaksvervanging zijn privé-eigendom is geworden (artikel 1:124 lid 2 (oud) BW).

De rechtbank heeft geoordeeld dat de echtelijke woning tot de gemeenschap behoort en dat aan de man een vergoedingsrecht ten laste van die gemeenschap toekomt ten bedrage van het

hem door zijn ouders geschonken bedrag van f 34.996. Het hof heeft de beslissing van de rechtbank vernietigd en geoordeeld dat het perceel met daarop de echtelijke woning niet in de gemeenschap is gevallen en dus niet voor verdeling in aanmerking komt. Daartoe overwoog het hof als volgt.

Het perceel is betaald met geld dat de man met dat doel van zijn ouders heeft geleend. De ouders hebben een deel van de lening kwijtgescholden onder uitsluitingsclausule. Lening, koop, overdracht en kwijtschelding zijn gelijktijdig gebeurd. Nu de man, door de kwijtschelding onder uitsluitingsclausule van een deel van de lening, een deel van de voor de koop verschuldigde tegenprestatie geschonken heeft gekregen en de schenking is verrekend met het recht op voldoening van de verschuldigde koopprijs, is de tegenprestatie niet ten laste van de huwelijksgemeenschap, maar ten laste van het privévermogen van de man gekomen. Het ligt voor de hand om de maatstaf van artikel 1:124 lid 2 BW ook hier toe te passen, bepalende dat een goed buiten de gemeenschap blijft als het voor meer dan 50% is gefinancierd met geld uit het privévermogen van degene die het goed verkrijgt of, als de schenking (kwijtschelding met uitsluitingsclausule) – bij de verkrijging van het goed – meer dan de helft van de verschuldigde tegenprestatie omvat. De koopsom van het perceel bedroeg f 52.000, de man heeft de volledige koopsom van zijn ouders geleend en de ouders hebben een deel groot f 34.996 onmiddellijk kwijtgescholden onder uitsluitingsclausule. Aldus is naar het oordeel van het hof de koopsom van het perceel voor meer dan de helft ten laste van het privévermogen van de man gekomen. Met analoge toepassing van artikel 1:124 lid 2 BW is het hof van oordeel dat het perceel met daarop de echtelijke woning niet in de gemeenschap is gevallen en derhalve niet voor verdeling in aanmerking komt. Het standpunt van de vrouw dat eerst geld is geleend, vervolgens de woning is gekocht en ten slotte de lening deels is kwijtgescholden, doet geen recht aan het feit dat lening, koop en kwijtschelding in onderhavig geval een samenspel van gelijktijdige handelingen betreft, zo geconstrueerd en vastgelegd door de ingeschakelde notaris, en miskent in het bijzonder dat de kwijtschelding van een deel van de lening plaatshad gelijktijdig met de lening en met de koop en het transport van de onroerende zaak. In een geval als het onderhavige, waarbij geld wordt geleend en met dat geld een onroerende zaak van de uitlener wordt gekocht en gelijktijdig met de lening een deel ervan wordt kwijtgescholden onder uitsluitingsclausule, acht het hof voor de vraag of het goed in de gemeenschap is gevallen beslissend ten laste van welk vermogen de aan de koop verbonden tegenprestatie (voor meer dan de helft) is gekomen. Zoals hiervoor uiteengezet is in het onderhavige geval de koopprijs naar het oordeel van het hof voor meer dan de helft ten laste van het privévermogen van de man gekomen.

In cassatie wordt opgekomen tegen het oordeel van het hof dat de koopsom voor het perceel voor meer dan de helft ten laste is gekomen van het privévermogen van de man. Het hof zou

hebben miskend dat de door de man tijdens het huwelijk aangegane lening een gemeenschapsschuld is, zodat, nu de koopprijs (gedeeltelijk) is voldaan met (gedeeltelijke) kwijtschelding van die gemeenschapsschuld, de koopsom geacht moet worden ten laste van de gemeenschap te zijn gekomen. Daaraan doet niet af dat aan de kwijtschelding een uitsluitingsclausule is verbonden, noch dat verkoop, lening en kwijtschelding tegelijkertijd hebben plaatsgevonden. Het stond de ouders van de man vrij om – uit erfrechtelijke overwegingen – voor de onderhavige constructie te kiezen, maar dat rechtvaardigt niet (zonder meer) daaraan huwelijksgoederenrechtelijke gevolgen te verbinden. Voorts wordt het hof verweten zijn oordeel onvoldoende te hebben gemotiveerd en wordt geklaagd dat het hof de aard en strekking van de kwijtschelding had moeten vaststellen door uitleg, waarbij het had moeten betrekken de stelling van de vrouw dat de ouders van de man destijds niet de bedoeling hadden om het perceel buiten de huwelijksgoederengemeenschap te houden.

In cassatie is niet in geschil dat voor de hiervoor weergegeven constructie is gekozen uit erfrechtelijke motieven, zoals het vermijden van het destijds aan schenking van een goed verbonden risico van aantastbaarheid daarvan wegens een beroep op de legitieme portie. Door onder deze omstandigheden doorslaggevende betekenis toe te kennen aan de strekking van het samenstel van rechtshandelingen en te oordelen dat de tegenprestatie voor de overdracht van het perceel ten belope van het, onder de voorwaarde van uitsluiting, kwijtgescholden bedrag ten laste van het privévermogen van de man is gekomen, heeft het hof geen blijk gegeven van een onjuiste rechtsopvatting. Het heeft zijn oordeel bovendien voldoende gemotiveerd.

Voorts wordt er in cassatie op gewezen dat artikel 1:124 lid 2 (oud) BW slechts gold voor de gemeenschap van vruchten en inkomsten en wordt betoogt dat analoge toepassing op de wettelijke gemeenschap van goederen afstuit op de eis van rechtszekerheid, temeer vanwege het uitzonderingskarakter van de rechtsfiguur van (oneigenlijke) zaaksvervanging. Voorts wordt geklaagd dat, indien het hof heeft geoordeeld dat aan het sinds 1 januari 2012 geldende artikel 1:95 lid 1 BW anticiperende werking toekomt, dat onjuist is, onder meer omdat de wetsgeschiedenis daarvoor geen aanknopingspunt biedt.

De Hoge Raad overweegt dat de regeling van artikel 1:124 lid 2 (oud) BW is verplaatst naar artikel 1:95 BW, dat deel uitmaakt van de regeling betreffende de wettelijke gemeenschap van goederen. De MvT vermeldt over deze bepaling onder meer: 'In de huidige regeling van de wettelijke gemeenschap wordt een zaaksvervangingsregel node gemist. Over het algemeen wordt in de literatuur het standpunt verdedigd dat de voor beperkte gemeenschappen geschreven regel van artikel 1:124 lid 2 van overeenkomstige toepassing is. Ik merk overigens op dat naar huidig recht een en ander niet anders is, nu – zoals hiervoor opgemerkt – over het algemeen de voor beperkte gemeenschappen geschreven regel van artikel 1:124 lid 2 van

overeenkomstige toepassing wordt geacht op de gemeenschap van goederen.'

Voor de eerste zin van artikel 1:95 lid 1 BW, waarvan de inhoud overeenkomt met artikel 1:124 lid 2 (oud) BW, is geen overgangsrecht vastgesteld: de bepaling heeft in zoverre onmiddellijke werking. In de MvT is daarover vermeld: 'Het voorgestelde artikel 1:95 is nieuw en bevat een zaaksvervangingsregel. Voorheen was deze regel voor de beperkte gemeenschappen van winst en verlies en van vruchten en inkomsten opgenomen in artikel 1:124 lid 2. Algemeen wordt aangenomen dat deze regel ook analoog van toepassing is op de wettelijke gemeenschap van goederen. Op dit punt bestaat dus geen noodzaak om een regel van overgangsrecht op te stellen.'

Gelet op het voorgaande heeft het hof aan zijn vaststelling dat de koopsom voor het perceel voor meer dan de helft ten laste van het privévermogen van de man is gekomen terecht het rechtsgevolg verbonden dat het perceel geen deel uitmaakt van de gemeenschap en om die reden niet voor verdeling in aanmerking komt.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 01-05-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:1199

Zaaknummer: 14/03358

Rechters: E.J. Numann, C.A. Streefkerk, C.E. Drion, G. de Groot en T.H. den Tanja-van Broek

Wetsartikelen: 1:94 BW en 1:124 oud BW